

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

09 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП 3.2.36 КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ТА ВИРАЗНЕ ЧИТАННЯ

напряму підготовки 6.010101 Дошкільна освіта

Педагогічний інститут

Київ-2014

УДК 37.013.43.

ББК 74.435

Культура мовлення та виразне читання: роб. прог. навч. дисцип. [для студентів за напр. підгот. 6.010101 «Дошкільна освіта»] / уклад. Н.Б. Сиротич – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. - с.

Розробник:

Сиротич Наталія Богданівна, викладач кафедри дошкільної освіти
Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол від «03» грудня 2014 року №4

Завідувач кафедри дошкільної освіти

 О. А. Половіна

Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

 М.А. Машовець

Години звірені з РНП

Структура типова

© КУ імені Бориса Грінченка, 2014 рік

© Педагогічний інститут, 2014 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма.....	10
<i>Змістовий модуль I. Теоретичні засади культури мовлення та виразного читання. Техніка мовлення.....</i>	<i>10</i>
<i>Змістовий модуль II. Методика практичного використання засобів логіко-емоційної виразності читання та розповідання дітям дошкільного віку.....</i>	<i>11</i>
<i>Змістовий модуль III. Жанрова специфіка виконання літературних творів.....</i>	<i>13</i>
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Культура мовлення та виразне читання».....	17
V. Плани семінарських занять.....	18
VI. Завдання для самостійної роботи.....	21
VII. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект).....	25
VIII. Система поточного і підсумкового контролю знань.....	27
XI. Методи навчання.....	31
XII. Методичне забезпечення курсу.....	32
XIII. Рекомендована література.....	32

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Проблема підготовки майбутніх дошкільних педагогів до професійної діяльності на сьогоднішній день набула значення багатофакторної моделі. Тематика науково-педагогічних досліджень, що проводяться, зумовлена потребами суспільного розвитку, адже формування особистості, її виховання та навчання – справа суспільна, і саме від рівня підготовки фахівців дошкільної справи залежить, як і на скільки ефективно відбудуватиметься процес формування майбутніх суспільних сил. Зокрема, у центрі уваги сучасної педагогіки вищої школи – питання розвитку творчої особистості студента, культури та краси його мовлення, самодіяльності, активності, креативності майбутніх вихователів.

Розробка курсу **«Культура мовлення та виразне читання»** ґрунтувалася на класичних та сучасних наукових дослідженнях у галузі мовознавчих та літературознавчих дисциплін, театральної педагогіки, дитячої психології та дошкільної педагогіки, являючи собою складову частину дисциплін циклу професійно-педагогічної підготовки.

Вивчення даного курсу передбачає підвищення у студентів рівня мовної освіти, фундаментальними складовими якої є культура мовлення та виразне читання – мистецтво відтворення думок і почуттів художнього твору засобами слова.

Робоча навчальна програма з дисципліни **«Культура мовлення і виразне читання»** є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, що розроблений кафедрою дошкільної освіти Педагогічного інституту на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для спеціальності «Дошкільна освіта» денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста,

магістра», Національної рамки кваліфікації та Базового компоненту дошкільної освіти – стандарту дошкільної освіти в Україні.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Культура мовлення та виразне читання», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Основною *метою* курсу є підвищення рівня загальної та мовної культури майбутніх вихователів; навчання студентів досконалому володінню мовними засобами; формування навичок вести монологічне чи діалогічне мовлення й виразно читати літературні твори, дотримуючись норм сучасної української мови та мовленнєвого етикету; сприяти кращому емоційному та літературному осмисленню й розумнію студентами текстового матеріалу; розвивати уміння застосовувати елементи техніки мовлення та прийоми виразного читання у навчально-виховному процесі ДНЗ.

Вивчення курсу передбачає формування у студентів *знань* про:

- теоретико-практичні засади культури мовлення, норми сучасної української мови та принципи її основних комунікативних ознак;
- норми мовленнєвого етикету;
- особливості та специфіку мистецтва виразного читання як одного із складових синкретичної природи театрального жанру;
- основні положення засобів логіко-емоційної виразності читання;
- жанрову різноманітність дитячої літератури;
- особливості аналізу та підготовку до читання й виконання різножанрових творів письменників-класиків та сучасних дитячих письменників.

На основі цих знань повинні бути сформовані *уміння*:

- дотримуватися норм сучасного правопису української мови та здійснювати самоаналіз культури власного усного й писемного мовлення;
- використовувати у практичній педагогічній діяльності складові техніки мовлення та деякі методи й прийоми театральної педагогіки;
- підбирати різножанрові твори для читання дітям дошкільного віку, враховуючи психолого-педагогічні особливості їхнього розвитку;
- самостійно опрацьовувати партитуру твору для виразного читання, враховуючи специфіку жанру;
- майстерно виконувати літературні твори для дітей, враховуючи структурні елементи техніки мовлення, засоби мовної та логіко-емоційної виразності читання;
- здійснювати театралізовану постановку літературного твору для дітей чи з дітьми, враховуючи алгоритм розробки сценарію п'єси на основі художнього тексту;
- надавати фахові теоретико-практичні консультації батькам дітей дошкільного віку з теми «Підбір творів для читання дітям та особливості майстерності виконання творів».

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 108 год., із них 22 год. – лекції, 20 год. – семінарські заняття, 6 год. – індивідуальна робота, 54 год. – самостійна робота, 6 год. – модульний контроль.

Вивчення бакалаврами навчальної дисципліни «Культура мовлення та виразне читання» завершується складанням заліку.

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	Нормативна
Модулів – 3	Напрямок підготовки <i>6.010101</i> <i>Дошкільна освіта</i>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		1-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: Електронне портфоліо за освітньою лінією «Дитина у світі культури (зміст освіти - література)»		Семестр
Загальна кількість годин – 108		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4		Лекції
	22 год.	
	Семінарські	
	20 год.	
	Самостійна робота	
	54 год.	
	Модульний контроль:	
	6 год.	
Індивідуальні завдання:		
6 год.		
Вид контролю: залік		
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>«бакалавр»</i>	

**СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Лабораторних	Індивідуальна	Самостійна робота	МКР
Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ТА ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ. ТЕХНІКА МОВЛЕННЯ.										
1	Мова і мовлення. Культура мовлення та її основні комунікативні ознаки. Мовленнєвий етикет			2						
2	Норми сучасної української літературної мови та засоби її милозвучності. Наголос та його типи			2		4			22	
3	Виразне читання і техніка мовлення. Структурні елементи техніки мовлення та засоби мовної виразності			2				2		2
<i>Разом</i>		36		6		4		2	22	2
Змістовий модуль II. МЕТОДИКА ПРАКТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ЛОГІКО-ЕМОЦІЙНОЇ ВИРАЗНОСТІ ЧИТАННЯ ТА РОЗПОВІДАННЯ ДІТЬМ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ										
4	Значення засобів логіко-емоційної виразності читання для професійної діяльності вихователя дітей дошкільного віку. Мовні такти. Поняття пауз та логічних наголосів			2		2		2	10	
5	Мелодика та темп мовлення. Невербальні засоби художньої виразності (поза, жести, міміка)			2		2				
6	«Система» К.С. Станіславського: основні закони. Підготовка твору для читання та аналізу його з дітьми. Ефективні способи опрацювання логіко-емоційної			2		2			10	2

	партитури тексту для виразного читання								
	Разом	36	6	6	2	20	2		
Змістовий модуль III.									
ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА ВИКОНАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ									
7	Принципи підбору аудіосупроводу для читання різножанрових творів. Особливості виразного читання малих жанрів усної народної творчості		2				2		
8	Специфіка читання оповідань: розповідь та оповідь. Особливості виконання жанру казку		2		4				
9	Виразне читання віршів, байок та прозових нарисів		2		4				
10	Театралізація дитячих художніх творів. Види дитячого театру. Алгоритм розробки сценарію п'єси на основі літературного твору		2		2				
11	Публічний виступ та його роль у роботі дошкільного педагога. Принципи та умови успішного академічного та діалогічного красномовства		2					12	2
	Разом	36	10	10	2	12	2		
	Разом за навчальним планом	108	22	20	6	54	6		

УСЬОГО: 3 кредити

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ТА ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ. ТЕХНІКА МОВЛЕННЯ

Лекція 1. МОВА І МОВЛЕННЯ. КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ТА ЇЇ ОСНОВНІ КОМУНІКАТИВНІ ОЗНАКИ. МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ (2 год.)

Вступ. Українська мова як державна мова народу України, її історія та місце серед слов'янських мов. Поняття літературної мови. Будова та форми літературного мовлення. Культура мовлення як мовознавча наука. Основні комунікативні ознаки (критерії) культури мовлення: правильність, точність, логічність, змістовність, доречність, багатство, виразність, чистота. Значення слова як лексичної одиниці.

Активна та пасивна лексика в сучасній українській мові. Шляхи підвищення власної мовленнєвої культури.

Ключові поняття теми: літературне мовлення, культура мовлення, комунікативні ознаки мовлення, лексика, слово.

Рекомендована література

Основна література: 1, 4

Додаткова література: 7

Лекція 2. НОРМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ ТА ЗАСОБИ ЇЇ МИЛОЗВУЧНОСТІ. НАГОЛОС ТА ЙОГО ТИПИ (2 год.)

Орфоепічні, акцентуаційні, лексичні, фразеологічні, граматичні, стилістичні норми усного та писемного мовлення. Особливості вживання слів іншомовного походження. Словесний, логічний та емпатичний наголос. Поняття евфонічності (милозвучності) української мови, засоби її милозвучності. Типові деформації (помилки) на фонетичному, лексичному та граматичному рівнях літературного мовлення. Лексичні кальки. Основні групи діалектів української мови.

Ключові поняття теми: орфоепічні, акцентуаційні, лексичні, фразеологічні, граматичні, стилістичні норми мовлення, усне мовлення, писемне мовлення, милозвучність мовлення, лексичні кальки, діалектизми, наголос.

Семінарське заняття 1. *Типові помилки в усному та писемному мовленні. Удосконалення культури усного мовлення майбутнього дошкільного педагога (4 год.)*

Рекомендована література

Основна література: 1, 4

Додаткова література: 7

Лекція 3. ВИРАЗНЕ ЧИТАННЯ І ТЕХНІКА МОВЛЕННЯ. СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ТЕХНІКИ МОВЛЕННЯ ТА ЗАСОБИ МОВНОЇ ВИРАЗНОСТІ (2 год.)

Теоретичні засади виразного читання. Основна різниця між художнім і виразним читанням. Техніка мовлення – комплекс теоретико-практичних основ вимови. Структурні елементи техніки мовлення: дихання, дикція, орфоепія. Виразність, експресія та образність мовлення. Поняття засобів мовної виразності

Ключові поняття теми: виразне читання, техніка мовлення, дихання, дикція, орфоепія, виразність мовлення, експресія мовлення, засоби мовної виразності.

Рекомендована література

Основна література: 1, 2, 4.

Додаткова література: 2, 7

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

МЕТОДИКА ПРАКТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ЛОГІКО-ЕМОЦІЙНОЇ ВИРАЗНОСТІ ЧИТАННЯ ТА РОЗПОВІДАННЯ ДІТЯМ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Лекція 4. ЗНАЧЕННЯ ЗАСОБІВ ЛОГІКО-ЕМОЦІЙНОЇ ВИРАЗНОСТІ ЧИТАННЯ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ. МОВНІ ТАКТИ. ПОНЯТТЯ ПАУЗ ТА ЛОГІЧНИХ НАГОЛОСІВ (2 год.)

Поняття та компоненти засобів логіко-емоційної виразності: паузи, логічні наголоси, мелодика, темп, поза, жести, міміка. Мистецтво виразного читання у професійній діяльності вихователя дітей дошкільного віку. Інтонація як ритміко-мелодійний лад мови. Специфіка дивайдингу тексту на мовні такти. Пауза: синтаксична, логічна, психологічна, віршова, фізіологічна. Тривалість пауз. Логічний наголос.

Ключові поняття теми: засоби логіко-емоційної виразності, пауза, логічний наголос, мелодика мовлення, темп мовлення, поза, жести, міміка, інтонація, дивайдинг тексту, мовні такти.

Семінарське заняття 2. Дивайдинг (поділ) тексту на мовні такти за допомогою пауз (2 год.)

Рекомендована література

Основна література: 1, 2, 5

Додаткова література: 6

Лекція 5. МЕЛОДИКА ТА ТЕМП МОВЛЕННЯ. НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ ХУДОЖНЬОЇ ВИРАЗНОСТІ (ПОЗА, ЖЕСТИ, МІМІКА) (2 год.)

Мелодика мовлення як один із найважливіших компонентів виразності читання. Основні мелодичні ходи та позначення їх на письмі (мелодичне підвищення, мелодичне пониження, монотон). Темп як швидкість мовлення. Поняття невербальних засобів художньої виразності (поза, жести, міміка). Групи жестів: механічні, описові, психологічні. Системи класифікацій жестів. Індивідуалізована природа техніки вживання міміки. Взаємозв'язок міміки, пози та жестів читця між собою.

Ключові поняття теми: мелодика мовлення, мелодичні ходи, темп мовлення, швидкість мовлення, невербальні засоби художньої виразності, поза, жести, міміка,.

Семінарське заняття 3. Використання невербальних засобів художньої виразності під час читання художніх творів дітям дошкільного віку (2 год.)

Рекомендована література

Основна література: 1, 2, 3, 5

Додаткова література: 1, 2, 6

Лекція 6. «СИСТЕМА» К.С. СТАНІСЛАВСЬКОГО: ОСНОВНІ ЗАКОНИ. ПІДГОТОВКА ТВОРУ ДЛЯ ЧИТАННЯ ТА АНАЛІЗУ ЙОГО З ДІТЬМИ. ЕФЕКТИВНІ СПОСОБИ ОПРАЦЮВАННЯ ЛОГІКО-ЕМОЦІЙНОЇ ПАРТИТУРИ ТЕКСТУ ДЛЯ ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ (2 год.)

Основні принципи системи К.С. Станіславського (життєва щоправда, принцип надзавдання, активності дії, перевтілення). Робота актора над роллю (за К. С. Станіславським): пізнання, переживання, втілення, вплив. Підготовка твору для читання: літературознавчий та дійовий аналіз твору. Поняття «партитури» твору, послідовність та способи її опрацювання.

Ключові поняття теми: система К. С. Станіславського, літературознавчий аналіз твору, дійовий аналіз твору, партитура твору.

Семінарське заняття 4. Система К.С. Станіславського як теорія сценічного мистецтва (2 год.)

Рекомендована література

Основна література: 1, 2

Додаткова література: 5, 6

Змістовий модуль III.

ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА ВИКОНАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ

Лекція 7. ПРИНЦИПИ ПІДБОРУ АУДІОСУПРОВОДУ ДЛЯ ЧИТАННЯ РІЗНОЖАНРОВИХ ТВОРІВ. ОСОБЛИВОСТІ ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ МАЛИХ ЖАНРІВ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ (2 год.)

Види аудіосупроводу для читання літературних творів. Виразне читання малих фольклорних жанрів: прислів'я, приказки, загадки, скоромовки. Поняття про метонімію, метафору, синекдоху і персоніфікацію (уособлення).

Ключові поняття теми: аудіосупровід, малі фольклорні жанри, метонімія, метафора, синекдоху, персоніфікація (уособлення).

Рекомендована література

Основна література: 2, 3, 5

Додаткова література: 1, 2, 6

Лекція 8. СПЕЦИФІКА ЧИТАННЯ ОПОВІДАНЬ: РОЗПОВІДЬ ТА ОПОВІДЬ. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ЖАНРУ КАЗКИ (2 год.)

Специфіка читання оповідання у двох формах змалювання автором художньої дійсності: розповіді та оповіді. Форми викладу думок авторської розповіді. Аналіз образу оповідача. Казки та їх види: казки про тварин, чарвні, соціально-побутові та побутові. специфіка казкового зачину.

Ключові поняття теми: оповідання, розповідь, оповідь, образ оповідача, казка.

Семінарське заняття 5. Особливості читання прозових творів для дітей дошкільного віку (4 год.)

Рекомендована література

Основна література: 1, 2, 3, 5

Додаткова література: 1, 2, 5, 6

Лекція 9. ВИРАЗНЕ ЧИТАННЯ ВІРШІВ, БАЙОК ТА ПРОЗОВИХ НАРИСІВ (2 год.)

Ритм вірша – «пульс» літературного твору. Системи віршування: силабічна, силабо-тонічна і тонічна. П'ять основних стоп силабо-тонічного вірша: хорей, ямб, дактиль, амфібрахій, анапест; допоміжні стопи: пірихій і спондей. Поняття «рими», «асонансу», «алітерації» та «строфи». Види поетичної лірики. Виразне читання байки. Специфіка виділення у читацькій партитурі моралі байки. Особливості процесу аналізу тексту прозових нарисів.

Ключові поняття теми: вірш, ритм вірша, система віршування, силабічна система віршування, силабо-тонічна система віршування, тонічна система віршування, стопа вірша, хорей, ямб, дактиль, амфібрахій, анапест, пірихій, спондей, рима, асонанс, алітерація, строфа, поетична лірика, байка, прозовий нарис.

Семінарське заняття 6. *Особливості читання поетичних творів для дітей дошкільного віку (4 год.)*

Рекомендована література

Основна література: 1, 2, 3, 5

Додаткова література: 1, 2, 5, 6

Лекція 10. ТЕАТРАЛІЗАЦІЯ ДИТЯЧИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ. ВИДИ ДИТЯЧОГО ТЕАТРУ. АЛГОРИТМ РОЗРОБКИ СЦЕНАРІЮ П'ЄСИ НА ОСНОВІ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ (2 год.)

Театралізована гра як форма театралізації дитячих художніх творів. Класифікація театралізованих ігор за Л. Артемовою. Синкретична природа театрального мистецтва: художнє слово, сценографія, музика, хореографія. Художнє слово на сцені. Алгоритм розробки сценарію п'єси.

Ключові поняття теми: театральне мистецтво, театралізована гра, театральний синкретизм, художнє слово, сценографія, музика, хореографія, сценарій п'єси.

Семінарське заняття 7. *Види лялькового театру та принципи їх використання у драматизації дитячих літературних творів (2 год.).*

Рекомендована література**Основна література:** 2, 3, 5**Додаткова література:** 1, 2, 3, 4**Лекція 11. ПУБЛІЧНИЙ ВИСТУП У ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНОГО ПЕДАГОГА. ПРИНЦИПИ ТА УМОВИ УСПІШНОГО АКАДЕМІЧНОГО ТА ДІАЛОГІЧНОГО КРАСНОМОВСТВА**

Етапи підготовки та композиція публічного виступу. Умови успішності публічного виступу (за К.Я. Климовою): мовлення оратора, подолання страху перед аудиторією та зв'язок зі слухачами; використання голосу, жестів, міміки. Академічне та діалогічне красномовство. Специфіка науково-педагогічного публічного виступу дошкільного педагога перед колегами та батьками дітей дошкільного віку.

Ключові поняття теми: публічний виступ, оратор, мовлення оратора, діалогічне красномовство, академічне красномовство.

Рекомендована література**Основна література:** 1, 2, 4**Додаткова література:** 5, 6, 7

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Культура мовлення та виразне читання»
Разом: 108 год., лекції – 22 год., семінарські заняття – 20 год., індивідуальні – 6 год., МКР – 6 год., самостійна робота – 54 год.
(II семестр)

Модуль I		Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III		
Назва модуля	Теоретичні засади культури мовлення та виразного читання. Техніка мовлення	Методика практичного використання засобів логіко-емоційної виразності читання та розповідання дітям дошкільного віку			Жанрова специфіка виконання літературних творів					
К-ть балів за модуль	54 б.	81 б.			68 б.					
Лекції	1	2	3	4	5	6	7-8	9-10	11	
Теми лекцій	Мова і мовлення. Культура мовлення та її основні комунікативні ознаки. Мовленнєвий етикет. 1 б.	Норми сучасної української літературної мови та засоби її милозвучності. Наголос та його типи. 1 б.	Виразне читання і техніка мовлення. Структурні елементи техніки мовлення та засоби мовної виразності. 1 б.	Значення засобів логіко-емоційної виразності читання для професійної діяльності вихователя дітей дошкільного віку. 1 б.	Мелодика та темп мовлення. Невербальні засоби художньої виразності (поза, жести, міміка). 1 б.	«Система» К.С. Станіславського: основні закони. Підготовка твору для читання та аналізу його з дітьми. Ефективні способи опрацювання логіко-емоційної партитури тексту для виразного читання. 1 б.	Принципи підбору аудіосупроводу для читання різножанрових творів. Особливості виразного читання малих жанрів усної народної творчості 1 б.	Виразне читання віршів, байок та прозових нарисів 1 б.	Публічний виступ у діяльності дошкільного педагога. Принципи та умови успішного академічного та діалогічного красномовства. 1 б.	
	Теоретичні засади культури мовлення, виразного читання. Техніка мовлення. 11 б.	Дивайдинг (поділ) тексту на мовні такти за допомогою пауз 11 б.	Використання невербальних засобів художньої виразності під час читання художніх творів дітям дошкільного віку. 11 б.	Система К.С. Станіславського як теорія сценічного мистецтва 11 б.	Специфіка читання оповідань: розповідь та оповідь. Особливості виконання жанру казки 1 б.	Особливості читання прозових творів для дітей дошкільного вік 11 б.	Особливості читання поетичних творів для дітей дошкільного вік. 11 б.	Театралізація дитячих художніх творів. Види дитячого театру. Алгоритм розробки сценарію п'єси на основі літературного твору 1 б.	Види лялькового театру та принципи використання театральних ляльок у драматизації дитячих літературних творів. 11 б.	
	Сам-на робота	Самостійна робота 1. Табл. 6.1. 15 б.	Самостійна робота 2. Табл. 6.1. 10 б.	Самостійна робота 3. Табл. 6.1. 20 б.	Самостійна робота 4. Табл. 6.1. 15 б.	Самостійна робота 5. Табл. 6.1. 15 б.	Самостійна робота 6. Табл. 6.1. 15 б.	Самостійна робота 7. Табл. 6.1. 15 б.	Самостійна робота 8. Табл. 6.1. 15 б.	Самостійна робота 9. Табл. 6.1. 15 б.
Види поточ-ного контр.	Модульна контрольна робота 1 25 б.	Модульна контрольна робота 2. 25 б.	Модульна контрольна робота 2. 25 б.	Модульна контрольна робота 3 25 б.	Модульна контрольна робота 3 25 б.	Модульна контрольна робота 3 25 б.	Модульна контрольна робота 3 25 б.	Модульна контрольна робота 3 25 б.	Модульна контрольна робота 3 25 б.	
ІНДЗ	30 б.									
Підсумковий контр.	Максимальна кількість балів в семестрі 233 (коефіцієнт 2,33)									
Примітка	До розрахунку балів взято 5 семінарських занять									

ПЛАНИ
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль І.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ТА
ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ. ТЕХНІКА МОВЛЕННЯ

Семінарське заняття 1. Типові помилки в усному та писемному мовленні. Удосконалення культури усного мовлення майбутнього дошкільного педагога (4 год.)

I. Теоретична частина.

1. Норми вживання іменників. Відмінювання українських прізвищ іменникового типу. Правила наголошення іменників в однині та множині.

2. Норми вживання прикметників та дієслів.

3. Наголос. Принцип наголошування слів в українській мові. Проблемні випадки. Слова з подвійним наголосом.

4. Основні ознаки зразкового мовлення.

II. Редагування текстів із мовними «огріхами» (зокрема, росіянізмами та паронімами).

III. Перевірка виконання самостійної роботи 1.

Рекомендована література

Основна література: 1, 4

Додаткова література: 7

Змістовий модуль II.

МЕТОДИКА ПРАКТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ЛОГІКО-
ЕМОЦІЙНОЇ ВИРАЗНОСТІ ЧИТАННЯ ТА РОЗПОВІДАННЯ ДІТЯМ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Семінарське заняття 2. *Дивайдинг (поділ) тексту на мовні такти за допомогою пауз (2 год.)*

I. Теоретична частина

1. Пауза як зупинка між мовними тактами, окремими словами й складами слів.

2. Види пауз та їх теоретична характеристика.

II. Тренінг на позначення пауз у партитурі творів для читання.

III. Перевірка виконання самостійної роботи 1.

Рекомендована література

Основна література: 1, 2, 5

Додаткова література: 6

Семінарське заняття 3. *Використання невербальних засобів художньої виразності під час читання художніх творів дітям дошкільного віку (2 год.)*

I. Теоретична частина

1. Позамовні засоби виразності та їхнє значення у естетичному збагаченні процесу читання твору.

2. Поняття відповідної пози читця.

3. Класифікація жестів читця. Чотири види жестів руками.

4. Значення міміки для процесу читання.

II. Вправлення в емоційному підсиленні окремих моментів змісту художніх творів засобами міміки та жестів читця.

Рекомендована література

Основна література: 1, 2, 3, 5

Додаткова література: 1, 2, 5

Семінарське заняття 4. *Система К.С. Станіславського як теорія сценічного мистецтва (2 год.)*

I. Теоретична частина

1. Життя та діяльність К.С. Станіславського.
2. Основа системи К.С. Станіславського – поділ акторської гри на три технології. Характеристика кожної технології.

II. Перевірка виконання самостійної роботи 2.

Рекомендована література

Основна література: 1, 2

Додаткова література: 5

Змістовий модуль III.

ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА ВИКОНАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ

Семінарське заняття 5. Особливості читання прозових творів для дітей дошкільного віку (4 год.)

I. Теоретична частина

1. Специфіка читання оповідання. Форми викладу авторської розповіді.
2. Казка як динамічний та мальовничий твір. Структура казки. Особливості читання діалогів у казках.

II. Вправляння у читанні прозових дитячих творів щодо завдань наскрізної словесної дії та специфіки жанру.

III. Перевірка виконання самостійної роботи 3.

Рекомендована література

Основна література: 1, 2, 3, 5

Додаткова література: 1, 2, 6

Семінарське заняття 6. Особливості читання поетичних творів для дітей дошкільного віку (4 год.)

I. Теоретична частина

1. Відмінності у процесі читанні прози та віршів.
2. Ритмічні одиниці вірша.
3. Ритмічний та музичний характер строф.

4. Байка як повчальний твір з алегоричним змістом. Структура байки.

II. Вправління у читанні віршованих дитячих творів щодо завдань наскрізної словесної дії та специфіки жанру.

III. Перевірка виконання самостійної роботи 3.

Рекомендована література

Основна література: 1, 2, 3, 5

Додаткова література: 1, 2, 6

Семінарське заняття 7. Види лялькового театру та принципи використання театральних ляльок у драматизації дитячих літературних творів (2 год.).

I. Теоретична частина

1. Дитячий театр: історія та сучасність.

2. Види ляльок, що використовуються у ляльковому театрі, принципи їх водіння.

3. Різновиди театральної ляльки-рукавички.

II. Вправління у водінні різних видів театральних ляльок.

III. Перевірка виконання самостійної роботи 4.

Рекомендована література

Основна література: 2, 3, 5

Додаткова література: 1, 2, 3, 4, 5, 6

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ТА ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ. ТЕХНІКА МОВЛЕННЯ

Тема 1. Особливості самовиховання навичок літературного спілкування та неприйняття спотвореної мови або суржику (22 год.).

Розробити міні-довідник студента «Моє зразкове літературне мовлення».

Структура міні-довідника:

- двостовпцева таблиця із розділами «правильно» й «неправильно». У таблиці потрібно помістити приклади «правильного» і «неправильного» вживання слів в усному мовленні студента (50 слів);
- фото-презентація «Мій активний словник Бориса Грінченка», у якій мають бути представлені ті рідковживані слова зі Словника Бориса Грінченка, які студент вважає найцікавішими та найдоречнішими для збагачення власного мовлення;
- власно придуманий діалог студентів із спеціально підібраними антинормами літературного слововжитку – 22 год.

Змістовий модуль II.

МЕТОДИКА ПРАКТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ЛОГІКО-ЕМОЦІЙНОЇ ВИРАЗНОСТІ ЧИТАННЯ ТА РОЗПОВІДАННЯ ДІТЯМ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Тема 2. Шляхи перевтілення актора в образ за системою К.С. Станіславського (10 год.)

Прочитавши книгу К.С.Станіславського «Робота актора над собою. Частина 1.», зробити фото-презентацію з теми «Поради читцю» - 10 год.

Тема 3. Виготовлення авторських театральних ляльок та розробка механізму виготовлення ширми для лялькового театру (10 год.)

Виготовити одну авторську театральну ляльку з наступних видів театралізованих ігор (за вибором студента): театр бі-ба-бо, театр лег-плеєрс, театр маріонеток, театр смикунчиків, театр тупотушок.

У Інтернетресурсах підібрати щонайменше 5 схем виготовлення ширм для різних видів лялькових театрів.

**ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА ВИКОНАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ
ТВОРІВ**

Тема 4. Академічне красномовство у професійній діяльності дошкільного педагога (12 год.).

Зробити відеозапис власного публічного виступу з теми «Поради батькам щодо підбору творів для читання дітям» з метою його аналізу (регламент - 5 хвилин) – 12 год.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ТА ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ. ТЕХНІКА МОВЛЕННЯ		
Тема 1. (22 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття модульний контроль, залік	15
Змістовий модуль II. МЕТОДИКА ПРАКТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ЛОГІКО- ЕМОЦІЙНОЇ ВИРАЗНОСТІ ЧИТАННЯ ТА РОЗПОВІДАННЯ ДІТЯМ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ		
Тема 2. (10 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	10
Тема 3. (10 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	20
Змістовий модуль III. ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА ВИКОНАННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ		
Тема 4. (12 год.)	Семінарське заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	15
<i>Разом: 54 год.</i>		<i>Разом: 60 б.</i>

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами *ІНДЗ* прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Культура мовлення та виразне читання» – це вид навчально-дослідної роботи студента, що містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або увесь зміст навчального курсу.

Вид ІНДЗ: електронне портфоліо. Портфоліо [анг. portfolio] – збір, виконання робіт та напрацювань певної особи; вдосконалення інтелектуальної підготовки майбутніх педагогів.

Орієнтовна структура ІНДЗ у вигляді електронного портфоліо «Мої улюблені твори для читання дітям дошкільного віку»:

- Зміст
- Основна частина

- партитура прозових та поетичних творів сучасних авторів для читання дітям дошкільного віку (окрім малих фольклорних форм літературної творчості). Для кожної вікової групи дошкільників потрібно підібрати та розписати партитуру 1 казки та 2 віршів (усього 3 казки та 6 віршів).

- аудіосупровід (інструментальна музика чи звуки природи) для кожного твору;

- сценарій інсценівки за одним із творів (на вибір).

- Список використаних джерел.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл.7.1. і 7.2.

Таблиця VII.1.

Шкала оцінювання ІНДЗ у вигляді портфоліо

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Наявність всіх розділів портфоліо	10 балів
2.	Методична грамотність виконання завдань та виявлення творчості	15 балів
3.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (складається з трьох розділів)	5 балів
Разом		30 балів

Таблиця 7.2.

Шкала оцінювання ІНДЗ у вигляді портфоліо

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	26 - 30	Відмінно
Достатній	21-25	Добре
Середній	11-20	Задовільно
Низький	0-10	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Культура мовлення та виразне читання».

Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Культура мовлення та виразне читання» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю за 10 (семестр).

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	11	11
2.	Відвідування семінарських (практичних, лабораторних) занять	1	7	7
3.	Виконання домашнього завдання	1X10 2X15	4	60

		1X20		
4.	Робота на семінарському занятті	10	5	50
5.	ІНДЗ	30	1	30
6.	Модульна контрольна робота	25	3	75
<u>Максимальна кількість балів</u>		233		

Дисципліна з заліком $233:100 = 2,33$; Студент набрав 233 бали;
Розрахунок $233:2,33 = 100$ балів; Оцінка за шкалою: А.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю	FX

	повторного складання)	
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень спеціалістів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.

«незадово- вільно»	виставляється студентіві, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
-------------------------------	---

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 8.4 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Культура мовлення та виразне читання».

Таблиця 8.4

МОДУЛІ											ІНДЗ ЗМ 1., ЗМ 2., ЗМ 3	Модульні контрольні роботи ЗМ 1., ЗМ 2., ЗМ 3
Змістовий модуль 1 (семінарськ е заняття, самостійна робота)			Змістовий модуль 2 (семінарське заняття, самостійна робота)			Змістовий модуль 3 (семінарське заняття, самостійна робота)						
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	30	75
11	2	16	12	12	31	2	12	16	12	2		

Разом: 233 бали

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні:* вправи, тренінги.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою, відеоносіями; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ аудіо- та відеозаписи читання художніх творів;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Культура мовлення та виразне читання».

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

- 1.Климова К.Я. Основи культури і техніки мовлення: Навч. посібник. – 2-е вид., випр. і доп. – К.: Ліра-К, 2006. – 240с. – Режим доступу: http://library.nulau.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR1/CD/Osnovu_kult.pdf
- 2.Олійник Г.А. Виразне читання: Основи теорії: Навч. Посібник. – К.: Вища шк., 1995.- 207 с.
- 3.Дитина. Методичні рекомендації до програми виховання і навчання дітей від 2 до 7 років. – К.: Університет, 2012. – 398 с.
- 4.Потебні; Інститут української мови. — К.: Наук. думка, 2012. — 288 с. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/pravopys/pravopys2012.htm>
- 5.Богданець-Білокаленко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навч.посібник для роботи з дітьми у дошкільн.навч.закладах/ Упор.Н.І. Богданець-Білокаленко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.

Додаткова:

1. Базовий компонент програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / Наук. ред. та заг. ред. О.Л. Кононко. - 3-ге вид., випр. – К.: Світич, 2009–430с.–Режим доступу:http://www.kharkivosvita.net.ua/files/Bazovyj_komponent.pdf
2. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років. - 3-є видання, доопрац. та доповн. – К.: Університет, 2012. - 494с.
3. Сиротич Наталія. Попередження синдрому "соціокультурного споживача" засобами театралізованої гри // Вихователь-методист дошкільного закладу: Щомісячний спеціалізований журнал, № 9 (58), вересень, 2013.- К.: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2013. - С.15-19.
4. Сиротич Наталія. Різновиди театральної ляльки-рукавички // Вихователь-методист дошкільного закладу: Щомісячний спеціалізований журнал, № 1 (62), січень, 2014.- К.: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. - С.56-57.
5. Станіславський, К.С. Актерський тренінг. Робота актера над собою. Робота над собою в творчеському процесі втілення / К.С. Станіславський. – М.: АСТ МОСКВА : Поліграфіздат; Спб: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2010. – 448 с. – Режим доступу: http://www.e-reading.me/bookreader.php/101744/Stanslavskiii_Rabota_aktera_nad_soboi_%28Chast%27_I%29.html
6. Ефективні способи опрацювання партитури виразного читання / З. Захарчук, О. Ткачук // Нова педагогічна думка . - 2013. - № 2. - С. 102-107.-Режим доступу: <https://www.google.com/search?q=6.%09Ефективні+способи+опрацювання+партитури+виразного+читання>
7. Дзюбишина-Мельник Н.Я., Лаврінець О.Я. та ін. Читай і знай!: Довід.-практикум з граматики та стилістики сучас. укр. Мови. – К.: Вид.дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 197 с.